

Особливості провадження за зверненнями громадян

Листушенко Р.В., курсант ННШФПСКМ НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Стрельченко О.Г.*

Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення. Право громадян на звернення є конституційним. Поряд з іншими правами і свободами людини і громадянина воно зафіксовано у розділі II Основного Закону України.

Тому аналіз дослідження особливостей провадження за зверненням громадян є на сьогоднішній день досить актуальним.

Метою є дослідження законів та інших нормативно правових актів, які регламентують провадження за зверненнями громадян, а також особливості таких проваджень.

Під зверненням громадян законодавець розуміє викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги. Аналіз цих норм та ст. 40 Конституції України дає можливість зробити висновок, що законодавець класифікує звернення громадян за такими ознаками:

- а) залежно від форми - письмові та усні;
- б) залежно від змісту - пропозиції (зауваження), заяви (клопотання), скарги;
- в) залежно від кількісного складу суб'єктів - індивідуальні та колективні;

Письмовим є звернення, яке надіслане поштою чи передане особисто громадянином або через уповноважену ним особу до органів владних повноважень чи їх посадових осіб та підписане заявником (заявниками) із зазначенням дати, прізвища, імені, по батькові та місця проживання [1].

Усним є звернення, яке викладене громадянином (заявниками) на особистому прийомі (зборах) у органи владних повноважень чи їх посадових осіб та записано посадовою особою органу владних повноважень [1].

Пропозиція (зауваження) - це звернення, в якому висловлюються думки у вигляді порад, рекомендацій щодо діяльності органів владних повноважень, їх посадових осіб та удосконалення суспільних відносин і правової основи з метою покращення умов життя громадян, діяльності держави і суспільства у всіх сферах життєдіяльності [3].

Заява (клопотання) - це звернення громадян, у якому викладаються: а) прохання про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством своїх прав та інтересів; б) прохання (клопотання) у письмовій формі про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод; в) повідомлення про порушення чинного законодавства; г) повідомлення про недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, органів державної влади, їх посадових осіб, депутатів усіх рівнів, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності[3].

Скарга - це звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, їх об'єднань, установ та організацій, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб[3]. Щоправда, за змістом ч. 4 ст. 3 Закону України «Про звернення громадян» суб'єктом звернення зі скаргою може бути громадянин, тобто законодавець не передбачає можливість колективного звернення зі

скаргою. Однак на практиці колективні скарги досить часто мають місце. Наприклад, неправомірні дії органів владних повноважень щодо забудови окремих земельних ділянок, надання комунальних послуг (опалення, водопостачання), порушення графіку руху транспортних засобів громадського користування тощо. Отож, наявність законодавчого визначення дефініцій не виключає науково-практичних підходів до змісту понять і визначень.

Індивідуальним є звернення, подане окремою особою, громадянином або через уповноважену ним особу (якщо ці уповноваження оформлені відповідно до чинного законодавства), до органів владних повноважень, їх посадових осіб. Наприклад, звернення на захист прав і законних інтересів недієздатної особи [1].

Колективним є звернення, подане групою осіб, певним колективом громадян, працівників, членів громадських формувань до органів владних повноважень, їх посадових осіб. Під групою осіб слід розуміти (за принципами кримінального, адміністративного права) дві і більше осіб, якими подано відповідне звернення [1].

Особливості провадження за пропозиціями (зауваженнями) характеризуються тим, що: а) підставою виконання такого провадження є внесення громадянином пропозиції (зауваження) з порадою покращення діяльності органів владних повноважень, врегулювання суспільних відносин життя громадян; б) розгляд пропозицій може бути здійснений тільки в адміністративному порядку, а не в судовому; в) за змістом цього провадження навіть не виникає питання оскарження прийнятого рішення; г) особі, що подала пропозицію (зауваження), лише повідомляються результати розгляду.

Особливості провадження за заявами (клопотанням) полягають в тому, що: а) такі звернення пов'язані з реалізацією через відповідні органи особистих прав і законних інтересів; б) вони розглядаються лише в адміністративному порядку; в) установлюється особливий порядок відповідей за результатами розгляду - така відповідь дається обов'язково тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить задоволення вимог, викладених у заяві, доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення [4].

Особливості провадження за скаргами полягають у тому, що законодавець: по-перше, вказує на інстанції подання скарг - у порядку підлеглості вищому органу чи посадовій особі або у разі відсутності такого органу чи незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням безпосередньо до суду [3]. Метою встановлення такого порядку оскарження, на мою думку, було певним чином розвантаження судових органів. Проте, відповідно до Конституції України, громадянин має право звертатися до суду безпосередньо; по-друге, скарги на рішення загальних зборів акціонерних товариств, колективних сільськогосподарських підприємств, юридичних осіб, створених на основі колективної власності, а також на рішення вищих державних органів вирішуються безпосередньо в судовому порядку; по-третє, встановлюється можливість подання скарги в інтересах громадянина за його повноваженнями, оформленої у встановленому законом порядку іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність, тоді як пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) подаються від особи безпосередньо і лише передання їх до відповідного органу, установи може бути здійснене через уповноважену особу; по-четверте, до скарги додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненнями, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги. Законом України «Про звернення громадян» звернення Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками

державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто. Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» від 7 лютого 2008 року № 109/2008 розширює перелік пільгових категорій осіб, розгляд звернень яких керівники відповідних органів беруть під особистий контроль та забезпечують проведення їх першочергового особистого прийому. Це насамперед жінки, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», інваліди Великої Вітчизняної війни, Герої Соціалістичної Праці, Герої Радянського Союзу, Герої України. Також необхідно приділяти особливу увагу вирішенню проблем, з якими звертаються ветерани війни та праці, інваліди, громадяни, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, багатодітні сім'ї, одинокі матері та інші громадяни, які потребують соціального захисту та підтримки.

Особливості розгляду звернень народних депутатів та депутатів місцевих рад регулюються нормами Законів України «Про статус народного депутата України» та «Про статус депутата місцевої ради», де визначено, що депутатське звернення - це викладена в письмовій формі пропозиція народного депутата чи депутата місцевої ради, звернена до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян здійснити певні дії, дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію з питань, віднесених до їх компетенції. Для розгляду звернень депутатів встановлено скорочений строк розгляду, а саме десятиденний строк для розгляду порушеного у зверненні питання та надання відповіді, а в разі необхідності додаткового вивчення чи перевірки надання відповіді заявнику не пізніш як у місячний строк. Депутат, який направив звернення, може бути присутнім при його розгляді, про що він повідомляє відповідний орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, яким адресовано депутатське звернення. Посадова особа, відповідальна за розгляд звернення народного депутата, зобов'язана завчасно, але не пізніше ніж за день народного депутата та п'ять днів депутата місцевої ради, повідомити про час і місце розгляду звернення. Вмотивована відповідь на депутатське звернення повинна бути надіслана депутату не пізніш як на другий день після розгляду звернення. Відповідь надається в обов'язковому порядку і безпосередньо тим органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, до якого було направлено звернення, за підписом його керівника чи посадової особи, керівником підприємства, установи та організації, об'єднання громадян [5,6].

Отже, провадження за зверненнями громадян полягає у тому, що звернення громадян є необхідним елементом побудови демократичної держави з громадянським суспільством, тобто такої держави, де суспільство брало б активну участь в управлінні державними справами, шляхом звернення з порадами, рекомендаціями щодо вдосконалення правової основи та організації діяльності органів управління, умов життя громадян, забезпечення законності в органах державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, в засобах масової інформації.

Звернення громадян в державні органи є одним із демократичних інститутів в які громадяни звертаються з вимогою щодо поновлення прав і захисту законних інтересів, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, посадових осіб.

Список використаних джерел:

- 1) Про звернення громадян : Закон України від 02 жовтня 1996р №393/96 (зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 14 жовтня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України - 1996. - № 2 - 3. - Ст. 12.
- 2) Конституція України : Закон України від 28 червня 1996р №254 к/96 (зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 21 лютого 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України - 1996. - № 30. - Ст. 141.
- 3) Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е.Ф. Демський. - К. : Юрінком Інтер, 2008. - 496 с.
- 4) Адміністративне право України : підручник. / В.Б. Авер'янов. - Видавництво «Юридична думка», 2004. - 645 с.
- 5) Про статус народного депутата України : Закон України від 17 лютого 1996 р № 2790^П (зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 28 лютого 2014р.) // Відомості Верховної Ради України - 1993. № 3. - Ст.17.
- 6) Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002р № 93-IV (зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 14 жовтня 2014р.) // Відомості Верховної Ради України - 2002. № 40. - Ст 290.

Реформування органів внутрішніх справ в умовах євроінтеграції України

Мазниченко А.А., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Пастух І.Д.*

Створення незалежної України стало результатом втілення багатотисячолітніх традицій державотворення українського народу. Але її подальша розбудова пов'язана з розв'язанням складних проблем внутрішньої і зовнішньої політики, а також прагненням України до інтеграції в Європейський Союз.

Саме євроінтеграційний процес зумовлює необхідність реформування правоохоронних органів, які є ключовими в системі органів виконавчої влади. Дане питання є актуальним для України і закріплене на законодавчому рівні в Законі України «Про основи національної безпеки України».

Невідкладного реформування у контексті цього питання потребують органи внутрішніх справ - це правозахисні органи державної виконавчої влади, які беруть участь у здійсненні функцій держави, спрямованих на забезпечення законності та правопорядку, захист від протиправних посягань на життя, здоров'я, права та свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства держави.

Враховуючи, що правоохоронні органи у сучасній Україні повинні бути насамперед сервісними службами, що допомагають суспільству влаштувати безпечний та законний добробут у власній країні, пропонується запровадити Стратегію розвитку органів внутрішніх справ, яка передбачає формування МВС України як інституту європейського зразку та формування поліції як основного виконавця щодо забезпечення безпеки населення.

Головними вимогами, які ставляться до органів внутрішніх справ є :

- служіння як потребам окремих громадян, так суспільним групам і суспільству в цілому;
- поліція повинна відповідати перед законом, а не перед урядом;
- поліція повинна захищати права людини, особливо ті, які є необхідними для вільної політичної діяльності у демократичному суспільстві;
- поліція має бути прозорою у своїх діях;
- партнерські відносини з населенням у межах моделі «community policing»;
- професіоналізм персоналу, скорочення його чисельності, вироблення професійної етики;
- постійний зв'язок з поліцейськими підрозділами інших держав.

На початку реформування основною цілю є проведення функціонального та організаційного перетворення апарату МВС, ліквідування структурних